

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

II. De persona, quæ debet restituere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

CAPVT II.

De Persona qua debet restituere.

5. **Q**uam Persona restituere tenetur? Omnis & solus is qui contra specialem iustitiam commutatiuam peccauit.

6. **O**ritur ne ex violatione charitatis obligatio restituendi? Minimè. Vnde pauper non habet ius in bona diuitis; & quauis rei debitæ ex charitate æqua sit obligatio, & rei debitæ ex iustitia, tamen quia defectus charitatis iniuriosus non est, sed officiosus tantum, ideo eam violans ad damna secuta non tenetur.

7. **Q**uoniam personarum genera obligata sunt restitutioni? Decem. Primum qui damnum infert. 2. Iubens. 3. Consultor. 4. Consentens. 5. Laudator. 6. Acceptor. 7. Participans. 8. Mutus. 9. Non obstant. 10. Non manifestans.

8. **Q**uandonam damnum inferens ad restitutionem tenetur? Si non facit ex intentione, neque scienter, nullam subit restituendi obligationem. *Ex serui facto?* Si dominus fuit in culpa, tenetur: secus si absque culpa, saltem in interiori conscientia foro.

9. **S**upponitur ne mortalis culpa ad obligationem sub mortali restituendi? Supponitur. Vnde alium occidens in primo vel secundo motu, ad vllam restitutionem non tenetur, Profectò ex dolo, & culpa lata tantum, tenetur quisque in conscientia; culpa verò lata vt obliget, mortalis esse debet. *Quid culpa lata?* Diuidunt Theologi culpam in laram, latiore, latissimam, leuem, & leuissimam. *Latissima* est dolus apertus. *Latior* est dolus præsumptus. *Lata* est omissio illius diligentia & circumspectionis, quam passim homines eiusdem conditionis adhibere solent. v.g. si quis librum commodatum relinquat foris ante ostium. *Leuis* est omissio eius diligentia & circumspectionis, quam solent diligentiores illius artis, vel professionis adhibere. *Leuissima* est omissio diligentia, quam diligentissimi & prudentissimi adhibent. *Lessius lib. 2. c. 7. num. 23.*

10. **Q**uid si occultè infero damnum? Teneris refarcire. *Expensus verò, quas tertius innocens fecisset in carcere, exilio, &c. tenetur ne verus damnificator refarcire?* Non nisi tempore delicti sciisset id damnum innocenti illi fore imputatum.

11. *Quid si causa sit damni?* Causa cum qua ad damnum tenetur: qui verò iniusti operis causa non est, minimè tenetur ad damnum.

12. *Quandònam cooperatores tenentur ad restitutionem?* Profectò cooperans minimè excusatur ex eo, quòd alius eisdem cooperatus erat. At si eodem modo damnum erat inferendum, etiam si nemo cooperatus fuisset ad restitutionem non tenebitur.

13. *Opus ne est ut sit causa sine qua non, ad restitutionem obligationem?* Minimè; satis est, fuisse causam cum qua damnum factum sit. *Tenetur ne in solidum quilibet ex cooperatis?* Ita planè, quando totius damni causa est: si partis tantum, pro parte tenebitur. Vnde milites quando ad idem individuum cooperantur damnum, tenentur in solidum. Profectò principalis in actione iniusta lucratiua est ille, qui lucrum habet, vel mala fide consumpsit. In ea quæ lucratiua non est, primo loco restituere debet mandans, deinde mandatarius tertio alij suo ordine: hoc probabiliter: at probabilius existimo cum *Filiucio* & aliis ordinem inter secundarios non esse, sed omnes teneri pro rata. Cum autem plures in eodem genere cooperantes sunt, singuli in solidum tenentur.

14. *Quid si unus restituat?* Si sit is, qui rem mala fide accepit, socij ad nihil tenentur; si principalis, ceteri liberantur. Sic enim si principali remissio fiat, non tenentur ceteri. Cum plures eiusdem ordinis sunt, ceteri non liberantur; si damnum passus cedat minus principali, non liberantur reliqui.

15. *Quid de Mandante?* Mandans planè efficax causa est damni. Porro non iubens, sed ratum solummodo habens delictum iam factum, non tenetur ad restitutionem.

16. *Consulens quid?* Si consulens falsum consilium præbeat, satis est illud retractare: si verum, oportet etiam ut remoueat voluntatem eius, cui consuluit: vel efficiat, ut tertius admonetur: postea si sequatur damnum, consulens non tenetur.

17. *Paratus est quis furari centum aureos, consulo furari solidum quinquaginta: tenetur ne ad restitutionem?* Minimè; quia nulla per meum consilium irrogatur iniuria, potius quæ irroganda erat, imminuitur.

18. *Consentientis obligationem expendat.* Si ab eo pendat damnum secutum, & consentiat ante damnum illatum, vel in ipso actu, tenetur restituere. Cum multi sunt consentientes, si omnium sententia requiratur, omnes tenentur: secus si cau-

tum certus numerus illorum; alij enim postea licet peccent non tenentur.

19. *Laudatoris quanam obligatio?* Laudans quidem seu palpo directè damnum intendens ad restitutionem tenetur: ind: rectè autem, tunc tantum; quando culpabiliter non aduertit.

20. *Receptoris adnota iniustitiam.* Receptor formaliter ad restitutionem tenetur; non qui materialiter tantum sine crimine recipit.

21. *Participans quid?* Si sponte concurrat, etiam obnoxius est restitutioni, secus si iusto metu.

22. *De muto, aut non obstante, vel non manifestante quidnam?* Si causa negatiua sunt, tunc obligantur, cum ex officio tenentur, vel ex contractu loqui, obstare, aut manifestare: secus si tantum ex charitate.

23. *Suadeo alteri, ut non impediatur proximi damnum: tenentur ne ad restitutionem?* Si tantum ratione & præcibus id geras, peccas grauius, sed ad restitutionem non teneris.

24. *Tenentur ne ad restitutionem custodes non denunciantes?* Tenentur quidem ad damnum secutum, sed non ad pecuniam filco soluendam, si reus denunciatus esset. Idem assero de teste reum in iudicio non manifestante.

25. *Confessarij pœnitentes ad restitutionem debitam non cogentes tenentur ne restituere?* Probabile est non propterea teneri ad restitutionem, etiam non admonentes, quando tenentur.

CAPVT III.

De circumstantiis Restitutionis.

26. *Quotnam Restitutionis circumstantia?* Quatuor præcipuæ. Quid, Cui, Vbi, Quo ordine sit restituendum. *Circumstantiam, Quid, expone.* Possessor bonæ fidei statim ac scit rem alienam esse, tenetur illam vero domino restituere. Fructus extantes etiam sunt restituendi: *Si consumpti sunt?* Tantum restituendum id, in quo factus est exiis ditior.

27. *Si bona fide emit à fure, & alteri vendidit?* Restituat id, in quo ditior factus est. *Si res deterior fiat, aut destruat?* ad nihilum tenetur.

28. *Quid de mala fidei possessore?* Malæ fidei possessor vlt